

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tat-30 ta' Novembru, 2010

Citazzjoni Numru. 2429/1998/1

**Linda Busuttil illum Cordina mart James, minnu Illum
mifruda, u l-istess James Busuttil għal kull interess li
jista' jkollu**

Versus

Dr Josie Muscat u Tania Spiteri

1. Din hija kawża dwar responsabbiltà ta' professjonisti mediċi. Il-fatti seħħew hekk:

Il-Fatti

2. L-attriċi kienet ikkonsultat mal-konvenut Tabib Josie Muscat dwar xi vini miksura li kellha f'wiċċha. Il-konvenut ta parir illi dawn il-vini setgħu jitneħħew u ma jibqgħux jidhru b'intervent bil-*laser* fil-klinika tiegħu, *Saint James Clinic*, f'Haż Żabbar. L-attriċi aċċettat li jsir dan l-intervent u fit-23 ta' Lulju 1995 iffirmit kitba biex turi li l-proċedura kienet sejra ssir bil-kunsens tagħha, u li tagħraf illi "*as any*

*other medical treatments, no guarantee can be given*¹. Imbagħad sarulha żewġ irqajja' bi prova ("test patches") fuq wiċċha: waħda b'intensità ta' 6.5 joule u l-oħra b'intensità ta' 7 joule². Din il-prova saret biex min iħaddem il-makna jkun jaf x'effett ikollu l-laser fuq il-ġilda b'intensitajiet differenti u jkun jista' jagħżel l-aħjar setting fuq il-makna.

3. L-attriċi mbagħad ingħatat appuntament – li d-data tiegħu ma tniżżlitx fuq l-iskeda tal-pazjenta³ – għal xi żmien wara biex, wara li jkun jidher ir-riżultat tal-prova fuq wiċċha, isir l-intervent innifsu. Jidher li l-ewwel appuntament kellu jithassar u ngħata appuntament ieħor – li wkoll ma tniżżilx fuq l-iskeda – li għal raġunijiet li jissemmew aktar 'il quddiem⁴ x'aktarx kien għall-ħabta ta' nofs Frar tal-1996.

4. Meta qorob iż-żmien tal-appuntament l-amministratriċi tal-klinika għarrfet lill-attriċi illi l-intervent ma setax isir mill-konvenut Tabib Muscat għax kien sejjer ikun imsiefer iżda kien sejjer isir minn persuna oħra – li l-attriċi tgħid illi kienet il-konvenuta Tania Spiteri – li setgħet tagħmlu "xorta waħda" u li "ma tagħmel ebda differenza". L-attriċi aċċettat.

5. L-intervent, skond kif tgħid l-attriċi, sar mill-konvenuta Spiteri, li, wara li rat l-effett tal-prova, għazlet li l-intervent tagħmlu b'intensità ta' 7 joule. Waqt l-intervent l-attriċi ħasset uġiġħ u xammet ukoll il-ġilda tinħaraq iżda ħasbet li dan kien parti mill-proċess. Meta tlesta dan l-intervent, l-attriċi ngħatat tagħrif bil-miktub dwar x'kellha u x'ma kellhiex tagħmel⁵ u ngħatat appuntament ieħor għal sitt ġimgħat oħra. Fost l-istruzzjonijiet bil-miktub li ngħata l-attriċi dak bin-numru għaxra (10) iġid hekk: "*Do not worry about any redness or itchiness of the skin during the first 6 weeks – this is normal. If this happens apply some cold water or ice*", u dak bin-numru tnax (12) iġid hekk: "*If you have any problems during the healing period, please do not hesitate to call the Clinic for advice*".

---

¹ Fol. 113^a.

² Fol. 133.

³ Fol. 41.

⁴ Para. 6, *supra*.

⁵ Fol. 113.

6. L-appuntament li ngħata lill-attriċi għal sitt ġimgħat wara l-intervent kien għat-30 ta' Marzu 1996; dan ifisser illi l-intervent x'aktarx sar għall-ħabta ta' nofs Frar tal-1996.

7. Wara li telqet mill-klinika u sakemm marret id-dar wiċċ l-attriċi beda jintefaħ u, wara xi żmien, bdew ukoll jiformaw qxur fuq il-parti ta' wiċċha fejn kien sar l-intervent. Sakemm niżlet in-nefha u waqgħu l-qxur l-attriċi ma ħarġitx mid-dar. Meta waqgħu l-qxur deheru marki bojod fuq wiċċha mdawrin b'vini ħomor.

8. Meta marret għall-appuntament tat-30 ta' Marzu 1996 l-attriċi tgħid illi ratha l-konvenuta Spiteri. Meta l-attriċi wrietha t-ħassib tagħha dwar l-istat ta' wiċċha, il-konvenuta qaltilha biex tieħu aktar vitamina C u wiċċha jmur għall-aħjar.

9. Ftit ġimgħat wara l-attriċi marret għand il-Kirurgu Joseph Briffa li qalilha li għandu mnejn li fi żmien sena wiċċha jmur għall-aħjar, u li għalhekk kellha terġa' tarah wara sena. Meta l-attriċi reġgħet marret għand il-Kirurgu Briffa sena wara dan qalilha li partijiet ta' wiċċha li kienu saru bojod x'aktarx illi ma jfiqux għax il-ġilda kienet maħruqa fil-fond tant li tilfet is-saff tal-pigmentazzjoni u għalhekk qatt ma setgħet tismar. Qalilha wkoll illi kellha tuża *sun block* totali biex ma tħallix li r-raġġi tax-xemx imarrdulha l-ġilda billi din kienet tilfet is-saff ta' protezzjoni.

It-Talbiet

10. Billi qiegħda tgħid illi dan kollu seħħ bi ħtija tal-konvenuti, għax il-*laser* tħaddem b'intensità qawwija wisċ tant li ħarqilha l-ġilda ta' wiċċha b'mod li ma tistax tfieg minnu, l-attriċi fetħet din il-kawża tallum u qiegħda titlob illi l-qorti:

i. tgħid illi l-konvenuti għandhom iwieġbu, jew tgħid min minnhom għandu jwieġeb, għad-danni li ġarrbet bl-intervent bil-*laser*;

ii. tillikwida dawn id-danni; u

iii. tikkundanna lill-konvenuti, jew lil min minnhom jaħti, iħallsu d-danni hekk likwidati flimkien mal-ispejjeż, fosthom dawk tal-ittra ufficjali tas-6 ta' Jannar 1998.

L-Eċċezzjonijiet

11. Il-konvenut Tabib Muscat ressaq dawn l-eċċezzjonijiet:

- i. I-azzjoni waqgħet bi preskrizzjoni taħt l-art. 2153 tal-Kodiċi Ċivili;
- ii. L-attur James Busuttil ma għandux interess ġuridiku fl-azzjoni u għalhekk, quddiem dan l-attur, l-eċċipjent għandu jinħeles mill-ħarsien tal-ġudizzju;
- iii. L-intervent bil-*laser* ma sarx minnu;
- iv. L-eċċipjent ma hu ħati ta' ebda negligenza quddiem l-attriċi; u
- v. kienet l-attriċi stess li naqset, meta, għalkemm tgħid li kellha komplikazzjonijiet, ma mxietx fuq il-pariri u l-proċeduri li ngħatawlha.

12. Il-konvenuta Spiteri ressqet tliet eċċezzjonijiet li huma l-istess bħall-ewwel tnejn (preskrizzjoni u *locus standi* tal-attur James Busuttil) u r-raba' waħda (nuqqas ta' ħtija) tal-konvenut Tabib Muscat.

Il-Fehma tal-Esperti Mediċi

13. B'dikriet tal-24 ta' Jannar 2003⁶ il-qorti ħatret espert mediku sabiex, wara li jara lill-attriċi, igħid jekk din garrbitx ħsara li ma tfieqx minnha bl-applikazzjoni tal-*laser*, jekk il-*laser* kienx applikat kif iridu l-arti u s-sengħa, x'medikjazzjonijiet tkun teħtieġ l-attriċi u, fil-każ li jsib li hemm debilità, igħid kemm hija din id-debilità. L-espert ħalef ir-rapport⁷ fit-2 ta' Frar 2004. L-espert osserva illi: She had multiple flat perfectly round white areas (each 7 millimetres in diameter) distributed across both cheeks and the bridge of the nose. These marks correspond to the laser pulses. The round areas stand out due to the fact that they are situated over a background of broken veins, which must have been missed out by the laser treatment, hence resulting in a contrasting complexion.⁸

14. Il-konklużjoni tal-espert kienet illi: Transient loss of skin pigment that normally reverts to normal within a few months up to 2 years is a known uncommon complication of pulsed dye laser treatment. In Mrs. Busuttil's case, however, I am of the opinion that the loss of pigment (white patches) is permanent, mainly as a result of the untreated skin infection (scabs on the skin) that she developed in the immediate post-laser phase. The unsightly appearance of the face is largely due to the

---

⁶ Fol. 285.

⁷ Foll. 294 et seqq.

⁸ Fol. 295.

fact that not all the broken veins were covered by laser treatment during the laser sessions to date, and therefore the white treated areas stand out over a background of residual untreated broken veins. It is most likely that cautious pulsed dye laser treatment to the remaining broken veins will help to tone down the contrasting complexion and help improve the overall facial appearance.

Notwithstanding this possible line of action, I am of the opinion that Mrs. Busuttill's facial disfigurement amounts to a level of 3% permanent disability.⁹

15. B'nota tat-23 ta' April 2004¹⁰ l-atturi talbu l-ħatra ta' esperti addizzjonali; dawn inħatru b'dikriet tat-28 ta' Ġunju 2004 u ħalfu r-rapport¹¹ fit-23, 24 u 25 ta' Jannar 2007. L-esperti waslu għal dawn il-konklużjonijiet:

1. Over-treatment was responsible for the scarring resulting in permanent hypopigmented spots at the sites of treatment;

2. The overall appearance is aggravated by the contrast between these white scars and telangiectasia¹² that have persisted or increased with time. These are not directly attributable to the treatment carried out ... .. but may also be amenable to further treatment by laser.

3. ... .. she may even need to have a laser resurfacing procedure done to lighten completely the entire facial skin, but this must be done after the visible blood vessels are completely removed.

16. Bi twegħiba għall-mistoqsijiet li sarulhom għall-*eskussjoni* l-esperti komplew fissan illi, estetika, il-problema tal-attriċi nħoloq għax hemm vini *superficiali* ħomor fil-wiċċ li ma kinux trattati bil-*laser*, u għalhekk baqgħu jidhru, u partijiet oħra fil-wiċċ li nħarqu bl-intensità żejda tal-*laser* u għalhekk tilfu l-pigmentazzjoni u jidhru bojod. Minħabba fil-kuntrast bejn l-*abjad* u l-*aħmar*, id-difett jidher aktar. Il-vini għadhom jistgħu jiġu trattati bil-*laser*, u għalhekk il-kuntrast jonqos, iżda t-telf tal-pigmentazzjoni huwa permanenti u għalhekk it-tbajja' bojod ma jfiqux, u jistgħu biss jitgħattew bil-*make-up*. Li

---

⁹ Fol. 297.

¹⁰ Fol. 300.

¹¹ Foll. 329 *et seqq.*

¹² "visibly dilated blood vessel on the skin".

tista' ssir hija proċedura magħrufa bħala *resurfacing* li essenzjalment tfisser illi jitneħħa saff tal-ġilda li għadha ma ntmessitx sabiex il-wiċċ kollu jigi uniformi. Din il-proċedura, li ma ssirx Malta, toħloq inkonvenjent għall-pazjent sakemm, wara tmien xhur sa sena, terġa' tikber il-ġilda.

17. Fissru wkoll li jista' jkun li l-attriċi kellha xi infezzjoni li, għax ma reġgħetx rat tabib fis-sitt ġimgħat bejn l-intervent u l-appuntament ta' wara, ma kinitx trattata. Dwar dan, il-fehma tal-esperti kienet illi "jista' jkun li jekk dik l-*infection* ġiet trattata b'mod forsi aggressiv allura jista' jkun li r-riżultat finali kien [ikun] aħjar", iżda dan in-nuqqas, għalkemm "seta' kellu effett", madankollu ma kienx "effett kbir"¹³.

18. L-esperti komplew ifissru illi l-ġilda tal-attriċi nħarġet għax "il-*fluence* li ntuzat kienet għolja wisq għall-*isken type* tagħha"¹⁴, u dan ġara għaliex "m'aħniex *convinced* li *the hand on the trigger should have been entrusted with this procedure*"¹⁵.

19. Komplew fissru illi:

Fil-prattika iva jkollok indikazzjoni [illi l-ġilda tkun qiegħda tinħaraq] għax waqt li qed tagħmel it-*treatment* jekk per eżempju tara l-ġilda ssir griża dik hija indikazzjoni li qed tinħaraq. Issa normalment dan it-tip ta' *laser* wieħed jagħmel b'mod li ma jasalx f'dak l-istadju, jiġifieri l-ġilda titbenġel imma ma tinħaraqx. ... ..

... .. it-*test patch* hija indikazzjoni; ma hijiex xi ħaġa illi inti *you follow blindly*. Jiġifieri għalhekk importanti li meta jkun qed isir it-*treatment* ... .. min ikun qed jagħmlu jkun lest li forsi jbidel il-pjan tat-*treatment* jekk ikun hemm bżonn. Jekk per eżempju tagħmel it-*treatment* u tara li l-ġilda qed tinħaraq, mela tieqaf jew tnaqqas l-*energy*.¹⁶

Konsiderazzjonijiet tal-Qorti

20. Dawk essenzjalment kienu l-fatti tal-każ u l-fehma tal-esperti dwarhom. Il-kwistjonijiet quddiem il-qorti issa huma dawn:

¹³ Xieħda tal-Kirurgu Michael Boffa fis-seduta tal-1 ta' Lulju 2008, *fol.* 362 u 374.

¹⁴ Xieħda tal-Kirurgu Michael Boffa fis-seduta tal-1 ta' Lulju 2008, *fol.* 373.

¹⁵ Xieħda tal-Prof. Joseph Face fis-seduta tal-1 ta' Lulju 2008, *fol.* 372.

¹⁶ Xieħda tal-Kirurgu Michael Boffa fis-seduta tal-1 ta' Lulju 2008, *fol.* 373; ara wkoll *fol.* 375.

- i. il-leġittimazzjoni passiva tal-konvenuta Tania Spiteri;
- ii. il-leġittimazzjoni attiva tal-attur James Busuttil;
- iii. il-preskrizzjoni;
- iv. ir-responsabbiltà individwali tal-konvenuti; u
- v. eventwalment, il-ħsara li ġarrbet l-attriċi u l-*quantum* u n-natura tad-danni.

Dwar il-leġittimazzjoni passiva tal-konvenuta Tania Spiteri

21. Il-konvenuta Tania Spiteri, għalkemm resqet eċċezzjoni ġenerika illi hija “bl-ebda mod ma kienet negligenti u ma naqset bl-ebda mod fil-konfront tal-attriċi”, waqt is-smiġġ tax-xhieda qalet illi ma kinitx hi li għamlet l-intervent fuq l-attriċi; l-eċċezzjoni għalhekk għandha tiftehem ukoll fis-sens illi l-konvenuta ma setgħetx taħti għax ma kinitx hi li għamlet l-intervent.

22. Il-qorti ma għandha ebda dubju illi l-intervent għamlitu l-konvenuta Tania Spiteri. Mhux biss l-attriċi għarfitha pożitivament, iżda wkoll mix-xiehda tal-konvenuti ħareġ illi n-nies li, fiż-żmien relevanti, kienu jħaddmu l-*laser* kienu biss xi erbgħa jew ħamsa, li minnhom waħda biss kienet mara. Jekk jista' jkun illi l-attriċi fixklet l-identità tal-persuna li għamlitilha l-intervent, żgur ma kinitx sejra tifixkel dwar jekk kienx raġel jew mara.

23. L-eċċezzjoni għalhekk, safejn tista' tiftehem li tolqot il-leġittimazzjoni passiva tal-konvenuta Spiteri, hija miċħuda.

Dwar il-leġittimazzjoni attiva tal-attur James Busuttil

24. Il-konvenuti qegħdin iġħidu wkoll illi l-attur James Busuttil ma għandux leġittimazzjoni biex jidher bħala attur f'din il-kawża għax “f'azzjoni għal danni akwiljani l-interess ġuridiku huwa biss tad-danneġġjat, u ma jidhrlux fil-komunjoni tal-akkwisti”.

25. Bla ma nidhlu fil-kwistjoni jekk l-azzjoni hijiex biss għal danni awkiljani jew ukoll għal responsabilità kuntrattwali, din tal-konvenuti hija biss asserzjoni dommatika msaħħa b'ebda awtorità. Jista' jkun illi tiswa safejn il-ħsara hija għal danni mhux patrimonjali, bħal ma hu d-dannu bijoloġiku minħabba ħsara lill-persuna; dawn ikunu danni personali u għalhekk ma jidhrlux fil-komunjoni. It-talba tal-atturi iżda hija ġenerika, u ma hijiex limitata biss għal danni mhux patrimonjali. Ċertament, safejn it-

talba hija għal ħsarat patrimonjali, l-interess tal-konjuġi huwa ovvju. Jekk minħabba fil-ħsara li garrbet l-attriċi saret nefqa – bħal biex jinxtraw *cosmetics* fil-każ tallum – dan ikun ħruġ, u għalhekk telf bħala *damnum emergens*, tal-komunjoni; jekk l-attriċi sejra ggarra telf ta' qligħ 'il quddiem, dan it-telf ikun ta' qligħ li kieku kien jidhol fil-komunjoni u għalhekk, bħala *lucrum cessans*, ikun telf tal-komunjoni.

26. Safejn għalhekk it-talba hija għal danni patrimonjali, li jidhlu fil-komunjoni tal-akkwisti, l-attur James Busuttill għas-sehem tiegħu fil-komunjoni għandu interess ġuridiku fil-azzjoni tallum u għandu legittimazzjoni attiva biex ikun parti fil-kawża. Jekk imbagħad tintlaqax jew le t-talba għad-danni patrimonjali hija ħaġa oħra, għax tolqot il-meritu mhux il-legittimazzjoni.

27. Xi ftit jew wisq din l-eċċezzjoni illum hija akkademika għax l-attur b'nota tas-26 ta' Novembru 2010 "irrinunzja għad-drittijiet kollha tiegħu naxxenti minn eżitu favorevoli ta' din il-kawża favur tal-attriċi". Dan ma jibdilx il-fatt, iżda, illi fil-waqt relevanti l-attur kellu legittimazzjoni attiva biex ikun parti fil-kawża.

Dwar il-preskrizzjoni taħt l-art. 2153 tal-Kodiċi Ċivili

28. Ngħaddu issa biex inqisu l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni ta' sentejn taħt l-art. 2153 tal-Kodiċi Ċivili, li tolqot l-azzjoni għall-ħlas tal-ħsarat mhux ikkaġunati b'reat.

29. Il-konvenuti jitolqu mill-premessa illi "l-azzjoni tal-atturi hija bażata fuq il-ħtija akwiljana". Għalkemm dan jista' jkun minnu fil-każ tal-konvenuta Tania Spiteri, ċertament ma huwiex minnu fil-każ tal-konvenut Tabib Muscat, li mal-attriċi hu marbut bir-rabta kuntrattwali ta' bejn professjonist u klijent jew, f'dan il-każ, pazjent.

30. F'kull każ, iżda, ukoll jekk l-azzjoni hija biss akwiljana, kif iridu l-konvenuti, il-preskrizzjoni ta' sentejn taħt l-art. 2153 ma seħhitx. Għar-raġunijiet mogħtija fuq¹⁷, il-qorti temmen illi l-intervent sar għall-ħabta ta' nofs Frar tal-1996. Il-preskrizzjoni nkisret wara anqas minn sentejn b'ittra ufficjali tas-6 ta' Jannar 1998, notifikata liż-żewġ konvenuti fid-9 ta' Jannar 1998. Il-kawża mbagħad

---

¹⁷ Para. 6, *supra*.

infetħet fl-24 ta' Novembru 1998, anqas minn sentejn wara li nkisret il-preskrizzjoni.

31. L-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni hija għalhekk miċħuda, bla ma hu meħtieġ li naraw ukoll jekk id-*dies a quo* kinitx dakinhar tal-intervent jew meta kien magħruf li seħħet il-ħsara li, kif rajna¹⁸, seta' kien ħafna żmien wara.

Dwar ir-responsabilità

32. Ngħaddu issa biex naraw jekk kienx hemm nuqqasijiet tal-konvenuti, u jekk dawn in-nuqqasijiet wasslux għall-ħsara li ġarrbet l-attriċi, b'mod illi l-konvenuti jkollhom iwieġbu għal dik il-ħsara.

33. Essenzjalment, il-kwistjoni hija jekk il-konvenuta Tania Spiteri naqsitx li timxi bil-għaqqal u l-ħsieb kif iġħid l-art. 1032 tal-Kodiċi Ċivili, jew daħlitx għal xogħol li ma kellhiex il-ħila biex tagħmlu, u għalhekk twieġeb taħt l-art. 1038, u jekk il-konvenut Tabib Josie Muscat iwiġibx għal dak li għamlet jew li naqset li tagħmel il-konvenuta Spiteri taħt l-art. 1037 jew xi dispożizzjoni oħra tal-liġi. Billi r-responsabilità tal-konvenuta Spiteri jista' jkollha relevanza għal dik tal-konvenut Tabib Muscat, naraw l-ewwel jekk kienx hemm nuqqasijiet min-naħa tal-konvenuta Spiteri.

Dwar ir-responsabilità tal-konvenuta Tania Spiteri

34. Il-konvenuta Spiteri hija *beauty therapist* u hija wkoll imħarrġa bħala *ECG technician*. *Electrocardiogram* hija għodda djanjostika, mhux terapewtika, bħal ma huwa l-*laser* li ntuża għall-intervent fuq l-attriċi.

35. Meta nġieb l-apparat tal-*laser* f'Malta ġew ukoll xi tekniċi biex jistallawh u biex juru t-tħaddim tiegħu, u l-konvenuta Spiteri ħadet taħriġ mingħand dawn it-tekniċi dwar kif jiħaddem l-apparat. Il-konvenut l-ieħor, it-Tabib Muscat, qabel ma nġieb l-apparat kien mar jieħu taħriġ ukoll barra minn Malta u għalhekk, meta beda jħaddem l-apparat hu, il-konvenuta Spiteri setgħet tkompli titgħallem mingħandu. Il-konvenuta fissret hekk it-taħriġ li kienet tieħu:

[L-amministratriċi tal-klinika] qaltli ... .. li ħa jagħtuna t-tagħlim, ġejjin it-*technicians* minn barra, u kien hemm Dr Josie Muscat ukoll, u tħajjart. U wara li għamilt diversi żmien magħhom u għamilt diversi ġimgħat naħdem ma' Dr Muscat, meta hu deherlu speċi li jiena kont tajba

---

¹⁸ Para. 9, *supra*.

biżżejjed biex naħdem waħdi bdejt nagħmel l-interventi waħdi, u ġieli assistejt ukoll; mhux dejjem kont inkun waħdi. ... ..

Kelna ċertu *tables* lejn xiex inħarsu; jiġifieri, għalkemm konna mgħallmin, xejn ma konna nagħmlu *offhand* jew mingħajr *consultation*: kollox kien ikun meqjus.¹⁹

36. Dak li l-konvenuta sejħitlu “diversi żmien” titgħallem mingħand it-teknici kien “xi ħames darbiet, forsi, bejn wieħed u ieħor”²⁰. It-taħriġ li ħadet il-konvenuta jidher għalhekk li kien ta’ esperjenza Prattika; ma għamlet ebda kors formali. It-taħriġ li għamlet mal-konvenut Tabib Muscat ukoll ma kienx formali, u ma għamlet ebda eżami: kienet tarah jaħdem u meta “speċi” deherlu li lesta biex taħdem weħedha, beda jafdalha l-pazjenti.

37. Għalkemm l-oneru tal-prova ġeneralment jaqa’ fuq l-attur, imiss lill-konvenuta tagħmel il-prova illi, qabel ma għamlet xogħol ta’ professjonista, kellha l-ħila li jrid l-art. 1083 tal-Kodiċi Ċivili. Fil-fehma tal-qorti, imsaħħa bl-opinjoni tal-esperti minnha maħtura, il-konvenuta ma għamlitx din il-prova. Anzi, jidher illi t-taħriġ li ngħatat kien każwali wisq u la hi u lanqas min għallimha – il-konvenut Tabib Muscat – ma apprezzaw sew il-ħtieġa għal taħriġ aktar partikolareġġjat. Dan l-atteġġjament każwali jidher ċar minn dan il-kliem tal-konvenut Tabib Muscat:

... .. dan mhux xi *treatment*, dan ma nifthux nies u hekk hemmhekk: m’hemmx punti u *anaesthesia* u affarijiet bħal dawn imdaħħlin! ... .. Dan huwa trattament verament sempliċi, ta, jiġifieri.²¹

38. Kif fissru l-esperti ġudizzjarji, biex tagħmel interventi bħal dak li sar fuq l-attriċi, mhux biżżejjed li tkun taf tħaddem il-makna u tagħzel is-*settings*: trid f’kull waqt tanalizza r-riżultat u tvarja l-proċedura skond l-esiġenzi dinamiċi tal-każ partikolari. Jidher li l-konvenuta Spiteri, għalkemm ċertament kienet taf tagħmel is-*setting* tal-makna u tispara l-*laser*, ma kinitx qiegħda f’kull waqt tara r-riżultat fuq il-ġilda: jidher li kienet tagħzel is-*setting* skond it-*tables* li semmiet fix-xieħda tagħha, u dak is-

¹⁹ Xieħda tal-konvenuta Tania Spiteri fis-seduta tal-25 ta’ Ottubru 2002, *fol.* 169.

²⁰ *Ibid.* *fol.* 190.

²¹ Xieħda tal-Konvenut Tabib Josie Muscat fis-seduta tal-25 ta’ Ottubru 2002, *fol.* 226.

setting ma tibdlux. Li kienet tagħmel waqt il-proċedura fissritu hekk fix-xieħda tagħha:

Jiena personali waqt it-trattament kont inżomm, kelli *dish* bl-ilma biex jekk pazjent jgħidli “Ieqaf!” jew “Qed idejjaqni”, konna nitteppjaw bl-ilma kiesaħ biex niffriskaw ftit il-wieċ u dejjem użajna prudenza, mhux naqbd u nagħmlu *t-treatment* u nibqgħu għaddejjin. Jekk, per eżempju, għamilt żewġ *spots* u tara anke pazjent, tarah naqra *a bit edgy*, ghax *it is a bit painful*, ngħiduha kif inhi, kont nieqaf u ngħidilha, “*All right? Inkomplu?*” Jigifieri kienet xi ħaġa li konna nagħtu każ il-pazjent x’qed iħoss u kif jirreaġixxi. Jigifieri ma konniex ngħidu, għax hemm *area* daqshekk, ha tittrijtjaha kollha; jekk il-pazjent partikolari ma jiflaħx għal dak it-trattament, ma jgħidlek “Isma’, ieqaf, inkomplu darb’oħra”. Dejjem issaqsih “Inti tiflaħ tkompli? Nagħmlu ftit ieħor?” Jekk igħidlek “Iva”, *you proceed*. U mbagħad konna nagħmlu, napplikaw *after-care cream* li kienet tixtri l-*clinic* u konna nagħmlu *a sterile gauze*, just biex sakemm tmur id-dar, peress li konna navzawhom li ha tintefaħ u li ħa jkollha ftit ħruq, u ngħidulhom ukoll illi tħalliha ftit mgottija sa *twenty-four hours*, jekk taħraqha li tbaħbaħha bl-ilma frisk u konna wkoll nissuġġerixxu dan l-*after-care cream* illi jagħmluh id-dar. Apparti hekk, importanti li ma jmissuhiex, ma jagħmlux *make-up* fuqha, ma jmissuhiex bis-sapun, jekk ha jinħaslu dejjem ma jibbraxxjawx bit-towel, *they pat dry* biss.²²

39. Imkien ma qalet li, jekk ikun meħtieġ, tibdel is-*setting* tal-makna jew l-intensità tal-*laser*. Il-kriterju ma huwiex biss xi jħoss u x’jgħid il-pazjent iżda x’jara u x’janalizza f’kull waqt min ikun qiegħed iħaddem il-makna. Kien għalhekk illi, fil-każ tal-attriċi, għalkemm kienet qiegħda taħraq il-ġilda, u, kif qalu l-esperti, kien ikun hemm sinjali li jidhru illi l-ġilda kienet qiegħda tinħaraq, il-konvenuta dawn is-sinjali jew ma rathomx jew ma apprezzatx sew it-tifsira tagħhom, baqgħet għaddejja bl-istess intensità u għamlet ħsara lill-attriċi. Kien għalhekk illi l-esperti qalu illi “m’aħniex *convinced* li *the hand on the trigger should have been entrusted with this procedure*”²³. Fi kliem ieħor, il-proċess ma kellux ikun wieħed biss

²² Xieħda tal-konvenuta Tania Spiteri fis-seduta tal-25 ta’ Ottubru 2002, *fol.* 173 *et seq.*

²³ Xieħda tal-Prof. Joseph Face fis-seduta tal-1 ta’ Lulju 2008, *fol.* 372.

mekkaniku li tagħzel l-intensità tal-*laser*, tagħmel is-*settings* fuq il-makna u tagħfas il-buttuna: kellu f'kull waqt isir apprezzament mediku dinamiku biex il-proċess ikun aġġustat kif u kull meta jkun meħtieġ, mhux biss billi tieqaf sakemm il-pazjent iġidlek tkompli. Hemm differenza bejn it-tħaddim mekkaniku tal-makna u l-valutazzjoni dinamika tal-effett tagħha.

40. Il-qorti għalhekk hija tal-fehma illi l-konvenuta Tania Spiteri għandha twieġeb għad-danni li garrbet l-attriċi, kemm għax jidher li daħlet għal xogħol li ma kellhiex il-ħila għalih, u kemm għax naqset li timxi bil-ħsieb u l-għaqal mistenni minn min jagħmel dak ix-xogħol, ma għarfitx x'kien qiegħed jigi lill-ġilda tal-pazjenta waqt l-intervent meta ħaddmet il-*laser* b'intensità ogħla milli kien tajjeb għall-każ partikolari u, b'konsegwenza ta' hekk, lill-pazjenta għamlitilha ħsara li ma tfieqx minnha.

Dwar ir-responsabilità tal-konvenut Tabib Josie Muscat

41. Il-konvenut Tabib Muscat, fil-para. 20 tan-nota ta' osservazzjonijiet tal-konvenuti, iġid illi hu ma jaħtix għad-danni li garrbet l-attriċi għax (i) ma kienx hu "li ddeċieda min għandu jagħmel it-trattament" u (ii) għax it-trattament f'kull każ sar minn "persuna kompetenti". Ġà rajna illi t-tieni raġuni ma tiswiex; li rridu naraw għalhekk huwa jekk il-konvenut Tabib Muscat iweġibx għal dak li għamlet jew li naqset li tagħmel il-konvenut l-oħra.

42. In-nota tal-konvenuti tkompli hekk:

Jirriżulta li qabel l-appuntament għat-trattament Dr Muscat kien imsiefer u ma kienx hu li ssuġġerixxa li t-trattament isir minn ħaddieħor. F'kull każ, kienet l-attriċi nfisha li liberament għazlet li flok tistenna li Dr Muscat jigi lura mis-safar tmur tagħmel it-trattament għand ħaddieħor.²⁴

43. Dan kollu ma jibdilx il-fatt illi l-attriċi kienet pazjenta tal-konvenut Tabib Muscat: lilu kienet għazlet, l-ewwel konsultazzjoni miegħu saret u hu aċċettaha bħala pazjenta tiegħu. Din ir-relazzjoni professjonali ta' bejn pazjent u tabib toħloq responsabilità fuq il-professjonista. Jekk, fiċ-ċirkostanzi, l-intervent ma setax jagħmlu hu, il-konvenut kellu jara li jafdah f'idejn min kellu ħila daqsu biex jagħmlu u mhux, kif qiegħed iġid li għamel, iħalli l-

²⁴ Para. 20 tan-nota ta' osservazzjonijiet tal-konvenuti.

għażla f'idejn ħaddieħor. Ukoll, il-qorti ma temminx illi l-amministrazzjoni tal-klinika – li jidher li qiegħda f'idejn bint il-konvenut – sejra tieħu pazjent mingħand tabib u tafdah f'idejn professjonista ieħor mingħajr il-kunsens ta' dak it-tabib. Ma ngiebet ebda prova illi, meta gie lura mis-safar u ra illi l-pazjenta kien ittrattaha ħaddieħor, il-konvenut ipprotesta dwar dan il-fatt: dan juri li dak li ġara kien ħaġa ta' rutina, għallinqas f'intervent li l-konvenut iqisu bħala “trattament kosmetiku minuri”²⁵, u kien hemm il-kunsens minn qabel tal-konvenut.

44. Ma jibdel xejn minn dankollu l-fatt illi l-attriċi tat il-kunsens tagħha biex l-intervent isir mill-konvenuta Spiteri. Ladarba kienet fil-bidu għażlet li tikkonsulta mal-konvenut Tabib Muscat fi klinika privata, il-kunsens tagħha kien dejjem meħtieġ biex jaraha ħaddieħor; b'hekk ma ħelsitx lit-Tabib Muscat mir-responsabilità lejha.

45. Barra minn hekk, kien il-konvenut Tabib Muscat illi lill-konvenuta l-oħra “abilitaha”, biex ngħidu hekk, għat-tħaddim tal-makna meta deherlu li “speċi” kienet tajba biżżejjed biex titħalla taħdem weħedha²⁶. Il-fatti wrew li dan kien ġudizzju żbaljat.

46. Il-qorti għalhekk hija tal-fehma illi l-konvenut Tabib Muscat għandu jwieġeb għad-danni mhux biss bis-saħħa tar-relazzjoni professjonali li kellu mal-attriċi iżda wkoll taħt l-art. 1037 tal-Kodiċi Ċivili.

Dwar ħtija kontributorja tal-attriċi

47. Il-konvenuti qegħdin igħidu illi l-attriċi ikkontribwiet għall-ħsara, kif igħid l-art. 1051 tal-Kodiċi Ċivili, għax, għalkemm kellha sintomi allarmanti ta' infezzjoni wara l-intervent, ma għarrfitx lill-klinika b'dan, ma iddewwietx u b'hekk kabbret il-ħsara.

48. Tassew illi t-tagħrif bil-miktub mogħti lill-attriċi kien igħid illi “*Do not worry about any redness or itchiness of the skin during the first 6 weeks – this is normal. If this happens apply some cold water or ice*”, u għaldaqstant setgħet taħseb illi xi skomdu jew uġiġħ fil-jiem ta' wara l-intervent kienu xi ħaġa normali. Is-sintomi li kellha l-attriċi, iżda, kienu aktar minn ħmura jew irritazzjoni tal-ġilda: qalet illi ntefħilha wiċċha u ntefħulha għajnejha hekk li

²⁵ Para. 19 tan-nota ta' osservazzjonijiet tal-konvenuti.

²⁶ Para. 34 u 36, *supra*.

bilkemm setgħet tara. Dawn huma sintomi allarmanti biżżejjed biex lill-attriċi misshom tawha x'taħseb li ma kienx kollox sew, u kien imissha ħadet parir qabel u mhux tħalli li jgħaddu s-sitt ġimgħat biex iżżomm l-appuntament li nġhatalha, għalkemm għandu jingħad ukoll illi l-konvenuta Spiteri qalet illi lill-pazjenti “konna navżawhom li ha tintefaħ u li ħa jkollha ftit ħruq”²⁷ u kien minħabba f'hekk ukoll illi l-attriċi ma allarmatx ruħha daqskemm kien jitlob il-każ.

49. Madankollu, għalkemm il-qorti tifhem illi, minħabba f'dan in-nuqqas, l-attriċi setgħet ikkontribwiet għall-ħsara, il-kontribuzzjoni tal-attriċi għall-ħsara hija relativament minima: li qalu l-esperti huwa illi “jista' jkun li jekk dik l-*infection* ġiet trattata b'mod forsi aggressiv allura jista' jkun li r-riżultat finali kien [ikun] aħjar”, iżda dan in-nuqqas, għalkemm “seta' kellu effett”, madankollu ma kienx “effett kbir”²⁸. Il-fatt huwa illi l-ħsara – il-ħruq tal-ġilda sal-livell tal-pigmentazzjoni – għamlitha l-intensità għolja wisq tal-*laser*, imqabbel ma' dan, in-nuqqas tal-attriċi kien minimu u ma għandux relevanza għall-*quantum* tad-danni.

Dwar id-danni

50. Fl-aħħarnett il-konvenuti jgħidu illi l-attriċi ma garrbet ebda dannu. Igħidu illi, ukoll qabel l-intervent, l-attriċi kellha difett kosmetiku għax kellha vini ħomor f'wiċċha, u dan id-difett kienet taħbih billi tagħmel *make-up*; issa, wara l-intervent u minħabba fih, għandha difett kosmetiku għax għandha dbabar bojod f'wiċċha li huma sinjali li jidhru tal-ħruq tal-ġilda ta' wiċċha u li minħabba fihom il-vini ħomor li kellha u li għad għandha f'wiċċha ġew jidhru aktar minħabba fil-kuntrast. Dan id-difett kosmetiku l-ġdid, igħidu l-konvenuti, ukoll jista' jinħeba bil-*make-up*. Essenzjalment, igħidu l-konvenuti, ma nbidel xejn.

51. Il-qorti ma kellhiex okkażjoni tara wiċċ l-attriċi kif kien qabel l-intervent; setgħet biss tara r-ritratti li ttieħdu dakinhar li saret l-ewwel prova (*test patch*)²⁹ u ritratti oħrajn tal-attriċi qabel l-intervent³⁰ (għalkemm dawn tal-aħħar ma humiex daqshekk ta' min joqgħod fuqhom għax ma hux magħruf jekk l-attriċi kinitx bi-*make-up* waqt li dak

²⁷ Para. 38, *supra*.

²⁸ Xieħda tal-Kirurgu Michael Boffa fis-seduta tal-1 ta' Lulju 2008, *fol.* 362 u 374.

²⁹ *Fol.* 42.

³⁰ *Fol.* 381.

tat-*test patch* żgur li ttieħed bla *make-up*), u tqabbel dawk ir-ritratti ma' dak li juri wiċċ l-attriċi llum³¹. Il-qorti kellha wkoll okkażjoni tara wiċċ l-attriċi – bla *make-up* – waqt is-smiġħ tal-kawża. Mir-ritratti biss id-differenza ma tistax ma tolqtokx: għalkemm qabel l-intervent l-attriċi kellha dak li forsi jista' jitqies bħala difett – u li hi stess qisitu bħala difett tant illi għażlet li tagħmel l-intervent – dak li għandha llum huwa difett wisq aktar goff u li jagħti fil-għajn. Tara nies b'vini f'wiċċhom li iżda xorta jidhru marki naturali aktar milli difetti; wiċċ l-attriċi llum ma jistax jitqies naturali u dak li jidher huwa manifestament difett.

52. Il-qorti għalhekk ma taqbilx mal-konvenuti illi d-difett kosmetiku li għandha l-attriċi llum jista' jitgħatta bir-regola *de minimis*. Ċertament l-istat tal-attriċi qabel l-intervent jitqies bħala fattur fil-likwidazzjoni tad-danni, iżda mhux biex ipacihom għal kollox u lanqas fil-parti l-kbira.

53. Huwa minnu wkoll illi, ladarba huwa l-kuntrast bejn il-vini ħomor u d-dbabar bojod li aktar jolqot il-għajn, l-effett jista' jitnaqqas jekk l-attriċi tagħmel intervent ieħor, bl-istess *laser*, fuq il-vini li baqgħu ma tneħħewx bl-ewwel intervent biex dawn ma jibqgħux jispikkaw fuq l-isfond abjad. Ċertament, l-attriċi ma għandhiex tkun imġiegħla toqgħod għal dan l-intervent, aktar u aktar meta tqis l-esperjenza qarsa li għaddiet minnha fl-ewwel wieħed; madankollu, din it-triq ma hix xi waħda straordinarja – l-attriċi għa għaddiet minnha – u tibqa' miftuħa biex jitnaqqas l-effett tal-ħsara u ma tistax ma titqiesx mill-qorti bħala fattur ieħor b'relevanza għal-likwidazzjoni tad-danni.

54. Min-naħa l-oħra, il-qorti ma tistax tqis bħala fattur il-possibilità l-oħra msemmija mill-esperti, dik tar-*resurfacing*. Din tidher li hija proċedura straordinarja, ma ssirx Malta u għalhekk teħtieġ safar ta' aktar minn darba u fit-tul, tieħu ħafna żmien u tiswa ħafna flus. Hija raġonevoli d-deċiżjoni tal-attriċi li din it-triq ma tgħaddix minnha u għalhekk ma hija ta' ebda relevanza għal-likwidazzjoni tad-danni.

Dwar id-dannu patrimonjali

55. Fl-añħarnett dwar id-danni l-konvenuti jgħidu illi l-attriċi ma għarret ebda telf pekunjarju jew telf ta' qligħ. Dan ma hux għal kollox minnu: biss biss, hemm in-nefqa

---

³¹ *Fol. 30 tergo.*

zejda li jkollha tagħmel l-attriċi biex tixtri l-*cosmetics* għall-*make-up*. Jista' jkun ukoll illi l-kondizzjoni tagħha tagħalqilha l-bieb għal ċertu tip ta' xogħol u għalhekk iġġarrab telf ta' qligħ.

56. Li hu minnu, iżda, huwa illi l-atturi ma ressqu ebda prova ta' telf patrimonjali: la wrew kemm l-attriċi kienet tonfoq qabel fuq il-*cosmetics* u kemm qiegħda tonfoq issa; la wrew xi qligħ kellha mix-xogħol tagħha u kemm dan il-qligħ naqas illum: ma ressqu prova ta' xejn.

57. Fin-nota ta' osservazzjonijiet tagħhom l-atturi stiednu lill-qorti tagħmel likwidazzjoni tad-danni *arbitrio boni viri*. Tassew illi l-qorti għandha dik is-setgħa: hemm ċirkostanzi fejn, għalkemm ħsara tkun saret, u għalhekk il-vittma jkollu jedd għal risarċiment, madankollu l-prova tal-*quantum* ma tkunx tista' raġonevolment issir u għalhekk, biex ma ssirx l-ingustizzja ta' dannu mingħajr kumpens, il-qorti jkollha tagħmel likwidazzjoni *arbitrio boni viri*. Il-qorti iżda ma tinqediex b'din is-setgħa biex tagħmel tajjeb għan-nuqqas ta' parti jew oħra li tressaq il-provi li setgħet tressaq u li ma kien hemm xejn xi jżomm milli tressaqhom.

58. Fiċ-ċirkostanzi, għalhekk, il-qorti tista' tgħid biss illi ma saritx il-prova ta' danni patrimonjali.

Dwar id-dannu mhux patrimonjali

59. It-telf li ġarrbet l-attriċi, iżda, ma huwix biss patrimonjali.

60. L-attriċi ġarrbet ħsara f'ġisimha u, minħabba f'hekk, ukoll fil-psike tagħha. L-integrità psiko-fiżika tal-persuna hija valur imħares kemm mill-Kostituzzjoni ta' Malta u mill-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fondamentali u kif ukoll mill-Karta tad-Drittijiet Fondamentali tal-Unjoni Ewropea ["il-Karta"], li fl-art. 3 – "Id-dritt għall-integrità tal-persuna" – para. 1 tgħid hekk: "Kull persuna għandha d-dritt għar-rispett tal-integrità fiżika u mentali tagħha.". Din il-Karta, skond l-art. 6 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea, "għandha jkollha l-istess valur legali bħat-Trattati", u għalhekk il-qorti maltin, għalkemm il-Karta nfisha japplikawha direttament biss "meta jkunu [qiegħdin] jimplimentaw il-liġi tal-Unjoni"³², huma marbuta illi jinterpretaw il-liġijiet ta' Malta b'mod konformi.

³²

Art. 51.1

61. L-art. 1033 tal-Kodiċi Ċivili jgħid hekk dwar id-danni li għandu jhallas min bi htija tiegħu jagħmel ħsara lil ħaddieħor:

1033. Kull min, bil-ħsieb jew mingħajr ħsieb li jagħmel deni, għax ikun irid jew b'nuqqas ta' diliġenza, ta' prudenza jew ta' ħsieb, jagħmel jew jonqos li jagħmel xi ħaġa li biha jikser xi dmir impost mil-liġi, hu obbligat għall-ħlas tal-ħsara li tiġri minħabba f'hekk.

62. Fid-dawl ta' dak li għidna fuq dwar l-interpretazzjoni konformi, il-“ħsara li tiġri” ma tistax aktar tiġi interpretata bħallikieku tfisser biss ħsara patrimonjali iżda għandha tiġbor il-ħsara kollha, ukoll dik mhux patrimonjali bħal ma hija l-ħsara lill-ġisem meta tolqot l-integrità fiżika tal-persuna. L-istess għandu jingħad għat-“telf effettiv” imsemmi fl-art. 1045(1) tal-Kodiċi Ċivili. Wara kollox, u wkoll bla ma nqisu dak li tgħid il-Karta, il-liġi tad-delitti ċivili ta' pajjiż ewropew tas-Seklu XXI ma tistax tkompli tħalli bla rimedju lil min iġarrab ħsara fil-valuri fundamentali tal-ħajja. L-attriċi, bi htija tal-konvenuti, ġarrbet ħsara fl-integrità tal-persuna tagħha u għalhekk il-konvenuti huma obbligati għall-ħlas ta' din il-ħsara, kif igħid u jrid l-art. 1033 tal-Kodiċi Ċivili moqri fid-dawl tal-art. 3.1 tal-Karta.

63. Il-ħsara mhux partimonjali, min-natura stess tagħha, u fin-nuqqas ta' dispożizzjonijiet leġislativi li jirregolaw il-*quantum*, ma tistax tiġi likwidata jekk mhux *arbitrio boni viri* wara lil-qorti tqis il-fatturi kollha li ssemme fuq. Wara li qieset dan kollu, il-qorti tillikwida d-danni mhux patrimonjali li ġarrbet l-attriċi fis-somma ta' ħamest elef euro (€5,000).

64. Billi l-biċċa tal-ħsara li kull wieħed jew waħda mill-konvenuti ikkaġuna ma tistax tiġi stabilita, l-atturi jistgħu, kif igħid l-art. 1050 tal-Kodiċi Ċivili, jitolbu l-ħlas tas-somma kollha mingħand kull wieħed jew waħda mill-konvenuti, b'dan illi, bejn il-konvenuti stess, il-ħlas għandu jinqasam fis-sehem ta' nofs kull wieħed jew waħda.

Konklużjoni

65. Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti hekk taqta' din il-kawża:

i. tiċħad l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni, l-eċċezzjoni ta' nuqqas ta' leġittimazzjoni attiva u passiva u l-eċċezzjonijiet l-oħrajn kollha tal-konvenuti;

Kopja Informali ta' Sentenza

- ii. tgħid illi l-konvenuti għandhom iwieġbu għad-danni li garrbet l-attriċi, li qegħdin jiġu likwidati fis-somma ta' ħamest elef euro (€5,000); u
- iii. tikkundanna lill-konvenuti flimkien *in solidum* iħallsu lill-attriċi d-danni hekk likwidati flimkien mal-ispejjeż kollha tal-kawża.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----